

Høringssvar fra KFF

KFF er medlemsorganisasjon for 137 frittstående grunnskoler og videregående skoler samt for skoler godkjent etter friskoleloven kapittel 6A. KFF leverer også internkontrollsystem til mer enn 80% av alle friskoler. Systemet IK-friskole kan brukes av skolene til å dekke kravene i friskoleloven § 5-2a om intern kontroll. Systemet omfatter naturlig nok også regelverket om personvern.

KFF er i positive til et Kunnskapsdepartementet klargjør lovgrunnlaget i de aktuelle lovene som hjemler skolenes behandling av personopplysninger. Det vises i høringsbrevet til at personvernloven og forordningen innebærer at det stilles krav om tydelighet og forutsigbarhet i de rettslige grunnlagene. KFF mener at det også er viktig at de aktuelle lovene ikke bare er klare og tydelige, men at de også er relevante i forhold til området disse skal regulere. Vi har derfor nedenfor forslag om endringer i lovgrunnlaget som gjelder friskolenes mulighet til å innhente taushetsbelagte opplysninger om elever som skolene har bruk for. Det gjelder særlig opplysninger fra Folkeregisteret om elevers foreldre.

Når disse lovforslagene blir vedtatt, sannsynligvis i løpet av 2021, har våre medlemmer og øvrige virksomheter i sektoren forvaltet dagens personvernregler i til sammen tre år med grunnlag i dagens lovverk. KFF savner en vurdering av hvilke følger dette kan få i forhold til innhenting og lagring av personopplysninger som kan dateres til denne perioden.

Merknader til høringsdokumentet

2.1.4 «Behandlingsansvarlig og databehandler»

I høringsnotatet står det blant annet følgende under punkt 2.1.4:

.... «Hvem som er behandlingsansvarlig, avgjøres av de ulike oppgavene som er regulert i barnehageloven og opplæringsloven. Etter barnehageloven vil behandlingsansvaret til vanlig ligge hos kommunen som barnehagemyndighet og som barnehageeier, og hos private barnehageeiere. I grunnskoleopplæring og videregående opplæring vil det normalt være kommunen og fylkeskommunen som skoleeier som er behandlingsansvarlig. I enkelte tilfeller er det en annen behandlingsansvarlig, se blant annet om tale av tilsynsansvar i punkt 3.4 (barnehageloven) og 4.8 (opplæringsloven og friskoleloven).»

Avsnittet klargjør ikke her om friskoler er behandlingsansvarlige. KFF mener at friskoler helt opplagt har slikt ansvar, og vi mener dette burde vært klargjort i dette avsnittet og ikke bare omtales som «i enkelte tilfelle er det en annen» hvor det eksemplifiseres med tilsyn. Hver friskole er et selvstendig rettssubjekt, og vi mener at friskolene hver for seg har ansvar for personopplysninger som de behandler og videre at skolene må følge regelverket på linje med kommuner og fylker. Vi oppfatter av andre deler av høringsnotatet at KD legger til grunn at friskoler har ansvar for å håndtere personopplysninger på lik linje med offentlig skole.

2.2.4 «Innhenting av personopplysninger»

KFF har merket seg at KD i notatet under dette punktet har flere gode eksempler på at kommunale skoler har behov for å vite hvem som er elevens foreldre. Friskoler og kommune kan ikke sammenlignes på alle områder. For eksempel er PPT en kommunal tjeneste som også foretar nødvendig utredning av elever fra friskoler, men i den daglige skoledriften ellers, er svært mye parallelt. Friskoler er også pålagt plikt til informasjon til foreldre på linje med offentlige skoler. Friskoler kan pådra seg en rekke regelbrudd hvis de ikke henvender seg til elevens rette foresatte.

Det er bare Folkeregisteret som er den sikre kilden til opplysninger om foreldre. Særlig i saker med delt omsorg viser det seg at eleven selv eller en av barnets foreldre ikke alltid gir rette opplysninger.

KFF synes det er et godt eksempel i høringsdokumentet om at PPT trenger folkeregisteropplysninger om elever de skal utrede og at de har hjemmel for å innhente slike opplysninger i friskoleloven. Slike utredningssaker starter med at det meldes behov om dette fra skolen og de avsluttes med at skolens skal gjennomføre vedtaket. Hele veien i denne prosessen forutsettes det kontakt med foreldre. Vi mener det er et like legitimt behov for friskolen som det er for eksempel for PPT, å kunne være sikker på at man har kontakt med foreldre på korrekt grunnlag.

KFF mener derfor at friskoler med grunnlag i de plikter skolene er pålagt gjennom lovverket har rettmessig behov for folkeregisteropplysninger om elevers foreldre. Vi er i brev fra KD informert om at opplysninger om foreldre til elever som er tatt inn ved en friskole er taushetsbelagte opplysninger, og at friskoler ikke har hjemmel til å få tilgang til slike opplysninger. KFF mener at denne mangelen på kongruens i lovverket fører til at friskoler sitter med ansvar i forhold til både elev og foreldre som skolene ikke kan forvalte med nødvendig sikkerhet når skolene nektes slik adgang.

KFF foreslår at friskoleloven § 7-8 utvides slik at det ikke bare er offentlig myndighet som kan innhente taushetsbelagte opplysninger om elever ved friskoler, men at skolen også gis slik hjemmel.

KFF foreslår at friskolelovens § 7-8, «Innhenting av opplysninger fra Folkeregisteret», får følgende ordlyd:

«Offentlege myndigheiter og skolar godkjende etter lova her, kan utan hinder av teieplikt innhente opplysningar frå Folkeregisteret når det er nødvendig for å utføre oppgåver etter denne lova. Departementet gir forskrift om kva for opplysningar som kan innhentas.»

KFF mener at friskoler kan likestilles med offentlig myndighet i denne sammenhengen. Lovtekstens ordlyd vil begrense dette til elever som skolen har ansvar for. Videre gis det nødvendige og saklige begrensinger i hva slags taushetsbelagte opplysninger som er tillatt innhentet i forskrift i samsvar med hjemmelen i andre punkt.

KFF foreslår derfor en tilsvarende endring i forskrift til friskoleloven § 7B-1 slik at første punkt tilpasses forslaget til endring av lovhomeemelen:

«Når det er nødvendig for å utføre oppgåver etter friskolelova, kan offentlege myndigheter og skolar godkjende etter friskolelova utan hinder av teieplikt innhente opplysningar frå Folkeregisteret om: »

4.2.4 Departementets forslag

KFF støtter lovforslag til ny § 7-9 i friskoleloven. Vi mener at henvisningen til artikkel 9 og 10 er hensiktsmessig selv om lovformuleringen ikke er begrensende.

4.3.4. Departementets forslag

Vi har ingen innvendinger til det innholdsmessige i forslag til ny forskriftsbestemmelse til friskoleloven § 7B-2. KFF mener dette er i samsvar med vår operasjonalisering av personvernreglene i systemet IK-friskole som benyttes av svært mange friskoler. Vi er imidlertid usikre på om ordlyden i forskriften er i samsvar med KD sin standard for godt språk. Det bør også refereres til «friskolelova» og ikke «lova her». For at forskriftene skal kunne brukes i daglig praktisk sammenheng, bør formuleringene være klare og entydige. Vi antar at teksten først er utformet som en lovbestemmelse.

4.5.5. Departementets forslag

KFF har ingen prinsipielle innvendinger til forslag om lovendringen hvor friskoleloven § 7-2, tredje ledd flyttes til ny § 7-2 c, første ledd og gis mindre språklige endringer. Videre ser vi at sentrale myndigheter i andre ledd skaffer seg hjemmel for å hente inn opplysninger som man ønsker.

KD legger videre fram omfattende endringer i forskriften til friskoleloven, kapittel 2. Vi oppfatter at dette i stor grad dreier seg om å hjemle gjeldende praksis. Vi merker oss at ordlyden i forhold til deltakelse er endret. Undersøkelser etter § 2-3 er gjort frivillig for elevene, men når det gjelder nasjonale prøver i § 2-4, kartleggingsprøver i § 2-5 og Internasjonale undersøkelser i § 2-6, uttrykkes det i forslaget at elevenes deltakelse er obligatorisk.

KFF oppfatter at det ikke er KD sin intensjon å endre praksis, men den språklige forståelsen av obligatorisk er knyttet til aktiviteter som elev må gjennomføre for å fullføre skolegangen. Uten at obligatoriske elementer er gjennomført, har ikke eleven fullført og vil i gitte tilfelle få vurderingen «ikke vurdert». Etter vår mening er det uhensiktsmessig og ubegrunnet hvis manglende deltakelse på nevnte undersøkelser skal kunne få slike konsekvenser. Vi mener at «obligatorisk» bør forbeholdes en tradisjonell forståelse og at det bør velges andre formuleringer i forskriften.

KFF mener at forskriften § 2-1 rapportering fra grunnskolar, går tilsynelatende lenger enn det er hjemmel for i forslaget til lovendring i friskoleloven § 7-2 c, andre ledd. Selv om det i tekstforslaget er dekning for å kunne hente opplysninger ikke bare er begrenset til angitte artikler i personvernforordningen, bør forskriften ikke ramse opp flere artikler enn det som er gjort i lovforslaget.

4.7.4 Deling av opplysninger

KFF mener lovformuleringen i forslag til ny § 7-9, andre, tredje og fjerde ledd er dekkende for det behovet skolen har for å oppfylle elevens lovfestede krav.

Friskoler møter ofte vansker på dette området i møte med kommunale virksomheter eller virksomheter i andre rettssubjekter. Vi mener regelverket slik det er formulert i forslaget er avklarende for friskolene.

KFF oppfatter at forslaget til forskriftsbestemmelsene i §§ 7B-2 til 7B-4 er avklarende og samsvarer med våre tolkninger av personvernreglene slik vi har konkretisert disse i personverndelen i vår mal for internkontroll.

KFF har ingen innvendinger til bestemmelsene i § 7B-5 men vi antar at denne bestemmelsene i liten grad vil bli benyttet av skolene.

....

6. Økonomiske konsekvenser

KD slår fast at forslaget om å lovregulere en nasjonal vitnemålsdatabase og en plikt for videregående skoler til å rapportere vitnemål ikke vil få særlige økonomiske konsekvenser. KD peker på at unntaksmuligheten kan gjelde private skoler som får problemer med å tilfredsstille rapporteringsplikten.

Det er et faktum at noen friskoler blir hengende etter i utviklingen med å ta i bruk elektroniske rapporteringsrutiner. Dette skyldes oftest at de aktuelle løsningene blir uforholdsmessige dyre. Vi har inntrykk av at nye systemer utvikles i samarbeid med en samlet offentlig skole og at friskoler må tilpasse seg det som tilrettelegges for offentlig skolevirksomhet. En del av utfordringen er knyttet til

at friskoleloven forutsetter at hver friskole er et selvstendig rettssubjekt mens fylkeskommunene samler store skolegrupper i samme rettssubjekt. Videre har vi inntrykk av at fylkeskommunene samlet opptrer som premissleverandør for en del av utviklingen som finner sted. KD og Udir bør sørge for at relativt små private skoler får tilgang på løsninger som ikke blir uforholdsmessige dyre i tilpasninger for den enkelte friskole.